

26. Кутуєв П. Спільнота ритуалу модернізації: від логосу до культу // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. – 2007. – № 3. – С. 106-127.

The article deals with current historiography of the research program of modernization in US academic literature. The paper traces the origins of the critique of the discourse of modernization and builds a typology of approaches to the modernization theory: radical left rejection, liberal critique and uncritical apology.

Стаття розглядає сучасну історіографію дослідницької програми модернізації в американській соціологічній літературі. Стаття прослідковує походження критики дискурсу модернізації і вистраиває типологію підходів до теорії модернізації: ліворадикальне отрицання, ліберальну критику і некритическу апологію.

УДК 316.35: 613.8 – 053.81

Степико В.П.

Національний педагогічний університет
імені М.П. Драгоманова

ПРОБЛЕМИ ЗДОРОВ'Я МОЛОДІ У ТЕОРЕТИЧНОМУ ДИСКУРСІ

Проаналізовано проблеми здоров'я молоді. Виявлені найбільш впливові фактори, що перешкоджають формуванню здорового способу життя молоді. Значна увага приділена впливу комерційної рекламі, яка зумовлює поширення асоціальних та антисоціальних настанов серед молоді.

Ключові слова: здоров'я, спосіб життя, стиль життя, якість життя, настанова, реклама.

Останнім часом науковці проблему здоров'я відносять до числа глобальних викликів, гострота яких обумовлюється не тільки кількісними і якісними характеристиками майбутнього розвитку

людства, скільки самою перспективою його подальшого існування як біологічного виду, що дає підстави позначити її як можливу антропологічну катастрофу [12, 11]. Її сутність полягає у тому, що людство як біоценоз може зникнути, бо кардинально змінюються умови його існування, до яких воно було пристосовано тисячоліттями в ході еволюції.

Істотно негативний вплив на здоров'я людей спричинили зміни природного і соціального середовища, які відбулися протягом останнього століття. Особливо в скрутному становищі опинилися країни, яким для розв'язання цієї проблеми не вистачає матеріальних ресурсів, ефективної системи соціального захисту, стабільної політичної ситуації.

В певній мірі це стосується і України, яка з середини 80-х років ХХ ст. переживає складний процес трансформації всіх сфер суспільного буття, який суперечливо впливає на здоров'я, соціальне самопочуття більшої частині населення і, особливо, на стан фізичного, психічного, духовного і соціального здоров'я молоді.

Так, саме в останні роки відбулося значне підвищення рівня захворюваності і поширення серед молоді усіх класів хвороб, крім того, особливо загрозливих масштабів набули: куріння, вживання алкоголю, наркотиків, поширення хвороб, які передаються статевим шляхом, особливо СНІДу. Тому проблема пошуку ефективних шляхів покращення здоров'я молоді – проблема цивілізаційної перспективи нашої країни. Безумовно, вона не залишилася поза увагою вітчизняних науковців. Її дослідженням присвячені роботи Балакіревої О., Беленької Г., Вакуленко О., Галустян Ю., Комарової Н., Кляпець О., Лепіхової Л., Сановської В., Сук Л., Титаренко Т., Яременка О. та інші. Головна увага у цих розробках зосереджується на аналізі таких понять як "здоров'я", "здоровий спосіб життя", їх складових та чинниках. Однак розгляд цієї проблеми потребує більш широкого проблемного контексту, який можна описувати за допомогою таких понять як "спосіб життя", "стиль життя" та "якість життя". Особливо це актуально для тих досліджень, які стосуються вивчення здоров'я молоді, адже їх спосіб, стиль та якість життя дуже плинні та амбівалентні.

Мусимо приєднатися до тих дослідників феномену здоров'я, які вважають, що сьогодні не можна обмежувати це поняття суто медичним підходом, згідно якого здоров'я визначається як стан відсутності хвороби. Відповідно сучасній концепції здоров'я – життя людини не просто повинно бути вільним від хвороб, але й бути соціально активним, що сприяє максимальній реалізації усіх потенціальних можливостей особистості [7,321].

Тому саме сьогодні стає очевидним, що комплекс медичних питань становить лише незначну частку проблем здоров'я. Так, узагальнені підсумки досліджень залежності здоров'я людини від різних чинників впливу доводять, що рівень розвитку і стан системи охорони здоров'я в цивілізованому суспільстві зумовлює майже 10% усього комплексу його впливів. Решта - 90% припадає на умови зовнішнього соціально-психологічного середовища (майже 20%), спадковість (приблизно 20%) і найбільше – на спосіб життя людей (50%) [6, 166]. При дослідженні проблем здоров'я, дійсно, слід значну увагу приділяти саме здоровому способу життя, який, за визначенням науковців, є формою життєдіяльності, зорієнтованою на розвиток, збереження та відтворення здоров'я, що є основним персональним капіталом кожної людини [9,9].

Виходячи з того, що спосіб життя є домінантним чинником здоров'я доцільно проаналізувати зміст цього поняття та виявити його співвідношення зі спорідненими категоріями - "спосіб життя", "стиль життя" та "якість життя". При цьому, щоб уникнути двозначності, зумовленої тим, що в російському суспільствознавстві поряд з поняттями "спосіб життя" та "стиль життя" виокремлюють ще "образ життя", яке відповідає за своїм змістом поширеному серед українських дослідників поняттю "спосіб життя" ми будемо використовувати поняття "спосіб життя" як історично визначену форму соціального буття.

Як показують результати соціологічних опитувань російських дослідників респонденти не мають чіткого уявлення про сутність понять "спосіб життя", "стиль життя" та "якість життя" як і про реальності, які вони опосередковують. Так, переважна більшість (80,4%) опитаних респондентів (студенти першого курсу Московського гуманітарного університету) виділили у якості фактора, який здійснює найбільший вплив на здоров'я людини,

"спосіб життя". В той час, виходячи з того, що в уяві 2/3 опитаних (73,9%), здоровий спосіб життя - це поведінка і діяльність людини, які сприятливо впливають на здоров'я", кожний п'ятий вважає, що достатньо не мати шкідливих звичок, щоб про них говорили як про людей, що ведуть здоровий спосіб життя (19,6%), а кожний десятий (11,6%) впевнений, що "відсутність хвороб" і є здоровий спосіб життя [1,85].

В дослідницькій літературі при визначенні співвідношення понять "спосіб життя" та "стиль життя" виходять з того, що найбільш об'ємним поняттям є спосіб життя, який розглядається як стійка форма соціального буття, спільна діяльність людей типова для конкретно-історично соціальних відносин, що формуються у відповідності до основних норм і цінностей суспільства та відображують ці відносини. Спосіб життя поєднує у собі цінності, уявлення індивідів про життя та реальну життєдіяльність людей.

Говорити про сталий спосіб життя та здоровий спосіб життя дуже проблематично у контексті реальності перехідних суспільств, до яких, безумовно відноситься і Україна. Як стверджують психологи, кризові ситуації, що часто виникають у таких суспільствах призводять до розвитку і загострення серцево-судинних хвороб, алкоголізму, агресії, схильності до зведення рахунків із життям.

Крім того, трансформація суспільних цінностей, як визначальна риса таких суспільств, хоча і не заперечує соціальної значущості здоров'я, саме воно на особистісному рівні часто стає жертвою на вівтарі суспільного визнання та життєвого успіху.

Оскільки спосіб життя, це – поняття, яке відображує тип життєдіяльності, який склався під впливом як об'єктивних умов, так і внутрішніх зусиль індивідів, то воно показує як саме можливості, які закладені у соціальних умовах реалізуються у життєдіяльності людей в тій або іншій формі, тобто спосіб життя співвідноситься з соціальною ситуацією і визначається характером взаємодії з нею. Стрімке розшарування населення перехідного суспільства наочно демонструє, що хтось має все необхідне для здорового способу життя, і одні використовують цей шанс, інші - ні, а хтось взагалі позбавлений цієї можливості через брак коштів. А з

іншої сторони, може він і покращував би, наприклад, свій фізичний стан заняттями на спортивних майданчиках, але вони просто тануть під тиском будівельного буму, оскільки все підпорядковане єдиній цінності – прибутку. Хтось взагалі не замислюється над станом свого здоров'я, а намагається перш за все заробити гроші.

Що стосується стилю життя, то – це певний тип поведінки людей, який засвоюється чи обирається індивідуально та відтворює стійкі риси спілкування, побутового устрою, манер, звичок, схильності і т.ін. Вони типові для певної категорії осіб, і виявляють специфіку їх духовного світу через "зовнішні форми буття".

Тобто, стиль життя характеризує лише ту частину повсякденної поведінки, ціннісних орієнтацій і середовища існування, які з одного боку, сприяють його ідентифікації з певною малою групою, а з другого – виокремлюють ту або іншу групу серед інших груп [8,73]. І тут виникає те розмаїття, яке наочно ілюструє багатогранність можливих стилів життя: одні захоплюються заняттями в певних секціях, гуртках, школах; інші віддають перевагу нічним дискотекам, клубам; хтось курить тютюн, хтось ні; хтось вживає наркотики, хтось, навпаки намагається допомогти іншим позбавитися наркотичної залежності; хтось вживає легкі алкогольні напої, хтось сильніші, хтось обирає тверезий стиль життя; хтось шукає свої альтернативні форми збереження та покращення здоров'я і захоплюється вегетаріанством, різними модними дієтами; хтось намагається знайти відповідну для себе певну світоглядну систему.

Як ми бачимо співвідношення понять "спосіб життя" та "стиль життя" відображують взаємодію та взаємозалежність соціального та індивідуального, де "стиль життя – цілісна система стійких рис життєдіяльності особи чи соціальної групи, що формується на основі індивідуальних потреб і здібностей і виявляється в процесі реалізації життєвих цілей і планів. Стиль життя становить своєрідну форму індивідуально-особового функціонування *способу життя*. Якщо спосіб життя особи є втіленням соціально-типового (тобто загальних закономірностей функціонування суспільства) в індивідуальній життєдіяльності, то стиль життя, навпаки, відображує індивідуальне в соціальному. На стилі життя позначається специфіка життєвого шляху, конкретних умов і

обставин формування людей як особистостей, особливості індивідуальних рис їхнього характеру, вольових якостей [11, 664-665]. Розуміння діалектики цих понять є дуже важливим, оскільки завдяки саме йому можна пояснити, чому при несприятливих соціальних умовах все рівно зберігається частка людей, які намагаються розсудливо ставитися до стану свого здоров'я і навпаки, пригадаємо, наприклад, радянські часи, коли не зважаючи на різні антиалкогольні кампанії з боку влади, певна частка громадян не переставала вживати алкоголь, а на кожне заборонне рішення влади знаходила власну альтернативу.

Однак, крім розглянутих понять необхідно ще проаналізувати зміст поняття "якість життя", яке відображує оцінку фізичного здоров'я людини, її психічного стану, соціальних взаємовідносин, трудової діяльності та фінансових ресурсів, рівня незалежності людини та її безпеки, оцінки стану навколишнього середовища, духовної сфери людини та її переконань [4,7]. Тобто це комплексне поняття, яке допомагає зрозуміти, що здоровою є людина яка не тільки не зловживає алкогольними напоями, тютюном, або займається спортом, а яка ще є самодостатньою та не відчуває нестачі позитивних або надлишок негативних емоцій, є енергійною, живе в сприятливому навколишньому середовищі, стабільній соціальній системі та має стійку систему цінностей, що дозволяє реалізувати особистісний потенціал.

Що стосується проблем формування здорового способу життя молоді то тут потрібно врахувати деякі важливі обставини. Безумовно, молодь представляє собою окрему групу, яку виділяють на основі вікових характеристик, і саме вік до певного часу не сприяє тому, щоб замислюватися про здоров'я як життєву проблему. Так, за даними соціологічного опитування студентів Московського гуманітарного університету, більше половини з них (69,6%) усвідомлюють, що здоров'я у багатьох випадках залежить від них самих, однак більша частина зможе змінити ставлення до власного здоров'я тільки у випадку хвороби (46,8%), або при появі перших ознак хвороби (35,1%) [1,85]. Це можна пояснити тим, що на думку більшої частини молоді, юнаки та дівчата мають великий ресурс, який дає їм можливість долати перевантаження свого

організму, ризикувати, не помічати власних шкідливих звичок заради швидких заробітків, кар'єрного зростання, досягнення матеріальної незалежності від батьків, а турбуватися про власне здоров'я повинні люди літнього віку або ті, хто є хворими.

В українському суспільстві, як уже відмічалось вище, проблема здоров'я ускладнюється ще й перехідним станом суспільства, в межах якого відбувається зміна способу життя, тобто форми соціального буття в якому суперечливо поєднується певні цінності, уявлення про життя та реальні форми життєдіяльності людей. Ця суперечливість виразно виявляється майже у всіх національних стандартах здорового способу життя. Восени 2008 року, наприклад, українське суспільство було шоковане тим, що на уроках фізкультури померло семеро учнів. І тільки після цих жахливих випадків стало зрозумілим, що не можна дотримуватися старих радянських нормативів фізичного виховання, які були орієнтовані на зовсім інші природні та соціальні умови. Не можна погодитися з думкою міністра проблем сім'ї, молоді та спорту Ю.Павленко, що ті нормативи, які виконували школярі, прийнятні хіба що для професійних спортсменів, а не для дітей інформаційного суспільства [5].

І це проблема не тільки школи, або лікарів, це проблема суспільства та держави, яка висвітлює необхідність більш відповідального ставлення до людини, її індивідуальних особливостей. Це проблема створення розгалуженої оздоровчої системи, яка б дозволяла дітям та молоді зміцнювати свій фізичний стан під наглядом професіоналів та з врахуванням можливостей свого організму, а не до норм встановлених декілька десятків років тому назад. Це також проблема гіподинамії, фізичної, рухової активності. Згідно результатів соціологічного опитування, проведеного у вересні 2006 р. Центром здорового способу життя Державного інституту розвитку сім'ї та молоді Міністерства України у справах сім'ї, молоді та спорту, найбільшу небезпеку для здоров'я молоді становлять відсутність фізичної активності (26%), психологічний дискомфорт (25%), паління (22%) та вживання алкоголю (16%). Деяко менший вплив мають вживання наркотиків (8%) та небезпечний секс (1%)[15,2]. Але лише 7% респондентів на запитання "Чи займаєтеся Ви фізкультурою або спортом (робітьте

зарядку, бігаєте, відвідуєте гімнастичну групу, спортивну секцію?" відповіли, що займаються регулярно. Значна частина респондентів вказала, що займається нерегулярно (34%), а переважна їх більшість зазначила, що взагалі нічим не займається (59%) [15,4].

Слід також підкреслити, що сьогодні проблему здоров'я не можна розглядати без врахування впливу засобів масової інформації на формування ціннісних орієнтацій молоді, особливо реклами. Безумовно реклама виконує важливу суспільну функцію просування товару до споживача. Але її агресивність, акцентація первинних потреб людини негативно впливає на фізичне та психічне здоров'я людини. Конкуренція фірм і товарів створює враження останньої і надзвичайно жорсткої битви за споживача. Як зазначає О.Савельєва негативною стороною реклами вважається вплив на систему цінностей, психологічний тиск на аудиторію, гра на емоціях, ірраціональних мотивах поведінки, а то й нищих інстинктах, затвердження стереотипів, засмічення інформаційного середовища, введення аудиторії в оману, нівечення мови [8,329].

Особливе занепокоєння у суспільстві викликає достатньо поширена звичка до паління та вживання алкогольних напоїв, особливо серед молоді, яка певною мірою пов'язана саме з рекламою, що культивує примітивізм, споживацьке світосприймання та сприяє викривленню людських потреб (щоб відпочити, та ще й весело треба мати при собі пляшку, а той ящик "чудодійного зілля"). І хоча виробник змушений попереджати про можливу шкоду для здоров'я його продукції, робить він це дуже скромно і в порівнянні з самою рекламою товару майже непримітно (інформація про шкоду здоров'ю явно поступається яскравій подачі самого товару). Крім цього за даними Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення, у 2007 р. практично кожне п'яте (19,6% від загальної кількості) порушення ефірними мовниками вітчизняного законодавства стосувалося рекламної діяльності, а саме реклами алкогольної продукції, яку широко використовують як у прямих, так і в непрямих формах реклами – розміщення логотипів своїх товарів у телепрограмах, фільмах тощо [2, 311-312].

Зрозуміло, що нездоровий спосіб життя є одним з показників загальної життєвої некомпетентності молодих людей. Хоча деструктивні настанови стосовно здоров'я поширюються у молоді ще й в силу егоїстично-гедоністських мотивів, які пов'язані з бажанням швидко, без значних зусиль досягти стану задоволення як умови релаксації, втечі від нудьги та самотності. Що свідчить про відсутність адекватних способів саморегуляції і самоствердження, невміння контролювати власні імпульси, незаповненості свого життя чимось по-справжньому цікавим і важливим.

Тому суспільство не повинно байдуже ставитися до рекламування тютюну, алкогольних напоїв, оскільки в цьому процесі здійснюється підміна життєво-важливих цінностей настановами, які базуються на емоційних оцінках і підміні термінальних цілей психічними станами, які досягаються в результаті вживання алкогольних напоїв та тютюну, що саме і зумовлює формування відповідного стиля життя коли успіх, впевненість, самостійність, веселий настрій пов'язуються з продукцією певної фірми.

Хоча цінність здоров'я, як свідчать багато досліджень, завжди обирається молоддю як найважливіша, первинна. Це демонструють і результати соціально-демографічних досліджень "Базова захищеність населення України", які проводилися протягом 2002-2006 рр. Держкомстатом України у співпраці з Міжнародною організацією праці. Як свідчать ці опитування серед усіх первинних фізіологічних потреб молодь висуває на перше місце потребу бути здоровим (95% опитаних), що у свою чергу свідчить про усвідомлення необхідності зберігати власне здоров'я [6,167].

Однак, в реальному житті щоденна поведінка не завжди відповідає цьому абстрактному ідеалу, оскільки реальні способи поведінки розходяться з системою цінностей здорового образу життя, який сприймається як певний імператив, який не має відношення до буденних ситуацій. Свідченням цього є те, що щорічно в Україні до паління залучається 500 тисяч молодих людей, фактично у віці 11 років, не зважаючи на те що смертність населення від хвороб, які пов'язані із цією звичкою, складає 110 тис. чоловік щорічно. Поширене паління в Україні серед 26% підлітків, в той час як в країнах Європи – серед 16%, в Росії -24%

[13]. Причому в Україні за останні 20 років паління зросло на 25%. Зараз палять 19 млн. наших співвітчизників, або 40% населення, яке є старшим 15 років. За останні п'ять років збільшилася у три рази кількість жінок, що палять. Третина усіх смертельних випадків від онкозахворювань викликані саме паління, а причиною рака легенів у 90% випадків стає саме паління [14].

Досліджуючи формування у молоді настанов здорового способу життя Титаренко Т., Лепіхова Л. та Кляпець О. зазначають, що є достатні підстави припустити, що саме настанови, а не цінності є вирішальними факторами формування певного відношення молоді до свого здоров'я [9, 24]. Відомий психолог Д. Узнадзе пояснює поведінку живої істоти використовував схему: "середовище – суб'єкт (настанова) – поведінка", де поведінка визначається саме настановою, яка є специфічним станом, що виникає у суб'єкта під впливом об'єктивної ситуації задоволення потреби.

Однак при цьому він зазначав, що хоча поведінка визначається середовищем, проте не носить механічної детермінації. Середовище впливає не безпосередньо на сам акт поведінки істоти, детермінує всі його складові, а визначає все відношення *суб'єкта*, до ситуації в цілому.

Самі ж акти поведінки визначаються суб'єктом, який має певну настанову. Тобто суб'єкт здійснює ті акти і процеси, ту поведінку настанова на які виробилася у нього під впливом ситуації [10,73-74]. Коли ж мова йде про людину, то тут Д. Узнадзе підкреслював, що оскільки людина є істотою *історичною*, то її потреби внаслідок розвитку соціальних взаємовідносин знаходяться у процесі безперервного творення, в результаті чого змінюються не тільки старі потреби, але й виникають все нові і нові. Крім цього, як зазначає психолог, на відміну від інших живих істот, людина має поряд з звичайними біологічними потребами ще й моральні та естетичні, і саме моральні потреби зумовлюють те, що настанова людини прокладає шлях у її *свідомості* і там знаходить свою реалізацію. Тому настанова у людини реалізується не в самій поведінці, а в уяві цієї поведінки в її свідомості, що представляє собою *усвідомлення* цієї поведінки, та показує суб'єкту наскільки

для нього є прийнятним реальне здійснення даної поведінки [10, 74-75].

Якщо виходити з того, що сучасне суспільство – це суспільство засилля реклами, то стає зрозумілим, що настанови – це не завжди усвідомлене відношення, особливо, молоді до власного майбутнього, до тривалості і якості її життя, до власної ролі у збереженні здоров'я, подоланні хвороб і досягнення стійкого почуття задоволення. Через маніпулювання внутрішнім світом засобами реклами, настанови можуть спрямовувати молоду людину як на власне самозбереження і розвиток, так і на стагнацію та саморуйнацію.

Проте, якщо при дослідженні взаємозв'язку між настановами і поведінкою, як зазначає американській соціальний психолог Д. Майерс, до певного часу вважали, що знання настанов людей дозволяє прогнозувати їх поведінку [3, 161], то як з'ясувалося пізніше, знання настанов не дозволяє стовідсотково прогнозувати нашу поведінку. На підставі експериментів було встановлено, що настанови прогнозують нашу поведінку, якщо: інші впливи мінімальні; настанова є специфічною та релевантною для даної поведінки; настанова посилена, тобто якщо щось нагадало нам про неї або вона була отримана таким чином, що гарантує їй силу [3,165-166].

Так знання про шкідливість куріння, ще не є запорукою того, що молода людина не буде палити. Особливо якщо вона постійно знаходиться у оточенні курців та через засоби реклами отримує інформація про те, що пачка цигарок – це тільки стильний аксесуар, відчуття дому та можливість потрапити до Європи або на гірськолижний курорт з друзями.

Крім того при дослідженні соціальних настанов виокремлюють: просоціальні, асоціальні та антисоціальні настанови [9,24-25]. І якщо просоціальні настанови, це настанови, що домінують на рівні суспільства, та які в ідеалі повинні бути спрямовані на реалізацію особистісного потенціалу людини при наявності сприятливих соціальних умов, то асоціальні настанови це настанови які не відповідають цьому ідеалу, а антисоціальні настанови – це настанови, які ще й завдають шкоди як здоров'ю окремої людини, так і суспільству в цілому. Тобто, реклама тютюнопаління

пов'язана з поширенням не тільки асоціальних, але і антисоціальних настанов.

Тому не випадково у більшості розвинутих країн світу вже розроблене і впроваджене жорстке антитютюнове законодавство. По телебаченню постійно йде кампанія проти куріння. Рекламу тютюну заборонено взагалі. В той час як українці викурюють біля 75 млрд. цигарок на рік, які виготовляють 15 підприємств по випуску тютюнової продукції, які належать іноземним компаніям.

Тому безумовно, особливе значення в поширенні здорового образу життя молоді відіграють просоціальні настанови, які в ідеалі спрямовують молоду людину на реалізацію особистісного потенціалу, що можна досягти через збереження та зміцнення власного здоров'я. Та слід розуміти, що здоровий спосіб життя для молоді є природнім процесом, якщо саме життя розглядається суспільством як реальна та найвища цінність ("людина – міра речей", Сократ). А якщо ж суспільство розглядає здоров'я як умову досягнення комерційної вигоди (так звані 300% прибутку, за яких, за словами К.Маркса, капітал не зупиниться ні перед чим), то молодь в цьому випадку виступає тільки як засіб досягнення прибутку.

Таким чином, дуже важливо не тільки допомогти молоді сформуванню конструктивних настанов на здоровий спосіб життя, але й створити реальні умови на рівні суспільства за для його соціальної доцільності, самореалізації і розкриття творчого потенціалу молодих людей, збереження їх самостійності та самодостатності.

ЛІТЕРАТУРА

1.Белова Н.И. Парадоксы здорового образа жизни учащейся молодежи // Социс, 2008. -№4. – С. 84-86.

2.Гнатюк С.Л. Українські аудіовізуальні ЗМІ: проблеми і завдання розвитку у контексті адаптації до нормативно-правових вимог ЄС та Ради Європи. В кн. Україна в 2008 році: щорічні оцінки суспільно-політичного та соціально-економічного розвитку: Монографія / За заг. ред Ю.Г.Рубана. – К.: НІСД, 2008.- 744 с.

3. Майерс Д. Социальная психология. – 7-е изд. – СПб.: Питер, 2008. – 794 с.

4.Методика оцінки якості життя Всесвітньої організації охорони здоров'я українська версія: Рекомендації по використанню /За наук. ред. С.В.Пхіденко. – Дніпропетровськ: Пороги, 2001.– 58 с.

5.Павленко Ю. Упродовж дня в Україні близько 50-ти дітей сиротіють, а 65 – знаходять нову сім'ю. "Україна молода", 9 січня 2009. - №2 (3523).

6.Про становище молоді в Україні: (Щодо підтримки молоді сім'ї, посилення соц. захисту дітей та молоді у 2001-2006 рр.): Щоріч. Доп. Президентові України, Верховній Раді України, Кабінету Міністрів України/ Т.В. Безулік, А.І.Білий, Є.І. Бородін та ін. – К.: Гопак, 2006. – 360 с.

7.Социологическая энциклопедия: в 2 т. Национальный общественно-научный фонд / Руководитель научного проекта Г.Ю. Семигин; Главный редактор В.Н.Иванов. – М.: Мысль, 2003. –Т. 1. – 694 с.

8.Социологическая энциклопедия: в 2 т. Национальный общественно-научный фонд / Руководитель научного проекта Г.Ю. Семигин; Главный редактор В.Н.Иванов. – М.: Мысль, 2003. –Т. 2. – 694 с.

9.Титаренко Т.М., Лепіхова Л.А., Кляпець О.Я. Формування в молоді настанов на здоровий спосіб життя: Методичні рекомендації. – К.: Міленіум, 2006. – 124 с.

10. Узнадзе Д.Н. Общая психология /Пер. с грузинского Е.Ш.Чомахидзе; Под ред. И.В. Имедадзе. – М.: Смысл, СПб: Питер, 2004. – 413.

11. Філософський словник / За ред. В.І. Шинкарука. – 2 вид., перероб. і доп.. – К.: Голов. ред. УРЕ, 1986. – 800 с.

12. Формування здорового способу життя: Навч. посіб. Для слухачів курсів підвищення кваліфікації державних службовців /О. Яременко, О. Вакуленко, Л. Жаліло, Н. Комарова та ін. – К.: Український ін-т соціальних досліджень, 2000. – 232 с.

13. <http://zdorovja.com.ua/content/view/543/56/>

14. <http://www.panterra.com.ua/review/21/smoking.htm>

15. http://www.mzz.com.ua/e107_files/docs/Doslidzhennya2006.pdf

В статье дан анализ проблем здоровья молодежи. Определены наиболее важные факторы, которые усложняют процесс формирования здорового способа жизни у молодежи. Значительное внимание уделено анализу роли коммерческой рекламы, распространяющей асоциальные и антисоциальные установки среди молодежи.

Ключевые понятия: *здоровье, способ жизни, стиль жизни, качество жизни, установка, реклама.*

In this article we can read about problems with health among the youth, are defined the most important factors, that prevent the process of forming health way of life between them. A lot of attention are payed to analysis of role of commercial advertisement, that share anti-social directions between the youth.

УДК 316:378(477)

Чернова К.О.

Київський національний університет
імені Тараса Шевченка

СУЧАСНІ РЕАЛІЇ ОСВІТИ В УКРАЇНСЬКОМУ СОЦІУМІ

У статті проаналізовані сучасні реалії освіти в українському соціумі. Основна увага приділена розвитку вітчизняної освіти та її здатності до забезпечення високого рівня конкурентоспроможності на динамічному ринку праці, визначенню (в соціологічній оцінці) особливостей доступу до якісної освіти споживачів освітніх послуг.

В умовах глобалізації та входження України в європейський освітній простір через Болонську декларацію відбувається поступова інтеграція української освіти у світовий освітній простір. Дана тенденція сприятиме підтриманню високого статусу